

Aanblazen van de happe.

Ademsteun uit buik -handen erop.

Inademen en ff uitblazen tot buik ingetrokken is en lucht op is.

Geen bolle wangen, mondhoeken naar beneden houden.

Hoofd recht en hoorn naar boven laten wijzen, ondersteund door re/li hand.

Lippen spannen. Geen lucht laten ontsnappen; is hoorbaar bijgeluid.

1 toon aanhouden paar tellen.

Bovenlijf blijft rustig; daar is geen activiteit.

Materiaal: hout van hoorn kan essen beuken, wilg, walnoten, berken, elzen zijn.

Dikte ongeveer 1 cm. Licht gebogen 'kelk' aan uiteinde, 10-14 cm

Lengte is circa 1 meter of langer.

Mondstuk ' happe ' is vlierhout. Zachte kern eruit gehaald. Lengte ca. 8 cm.

Schuine opening en andere kant is ca. 1 cm doorsnee; past in bovenkant hoorn.

Banden zijn pitriet.

MWHOORN is solo instrument want is handgemaakt, ook door soort hout, techniek van de makers verschilt.

Draagtoew op 2 plaatsen vastmaken.

In rust staat hoorn op je voet/schoen en voorkomt beschadiging.

Enkele tips en aanwijzingen

- Zorg voor rust in de melodie

- Probeer te voorkomen: "zoals het wordt wil ik het hebben" (beheersing)

- Grondtoon kan onzuiver zijn door lengte van de buis of mondstuk. Deze kun je ...beter niet spelen.

- Tonen dienen met elkaar verbonden LEGATO te klinken, dus niet met aanzetjes ...er tussen. Probeer bij de verbinding naar een volgende hogere toon een beetje sterker te blazen/spelen om een overgang beter te doen slagen.

- Oefen het blazen ook eens zittend op een kruk (bij voorkeur) en met beide voeten van de vloer; je voelt dan goed de spanning op het middenrif.

- Flinke buikademing voor de melodie(lengte) die je wenst te spelen.

Veel plezier en succes.

Namens de jury,

Geert Sprick

6-1-2017

De blaasstechniek

Voor goed blazen is techniek van groot belang.

Voldoende lucht verzamelen is nodig om de tonen voor te brengen.

Lichaam met luchtinhoud moet gezien worden als de "versterker".

Lippen en het mondstuk vormen samen de "microfoon".

De hoorn kan beschouwd worden als de "luidspreker".

De in te ademen lucht moet zoveel mogelijk in het middendeel van het lichaam worden opgeslagen.

Dus **niet in het borstkasgedeelte**.

Daar is geen flexibiliteit om uitstroom van lucht goed te kunnen regelen en beheersen.

Het produceren van geluid is het in beweging brengen van lucht.

Technisch wordt bij toonvorming gesproken over "buiken en knopen".

Geluid is de lucht laten bewegen. Die beweging is voor de mens in bepaalde frequenties hoorbaar als een geluid of samenstelling er van.

Voor goed blazen is voldoende lipspanning en longinhoud belangrijk.

Niet goed is het je aanwennen je lippen te hard op het mondstuk te drukken. De controle over het blazen gaat dan snel verloren en je lippen kunnen geblesseerd raken.

De stand van de lippen op de opening van de happe/mondstuk is van belang.

Veel blazers hebben zich aangeleerd met de zijkant van de mond op de opening van de te blazen. Met 2 redenen. 1. De vorm van de happe geeft een beetje de aanleiding. Maar 2. vooral om voldoende geluidsniveau te halen en te houden maken sommige blazers van deze methode gebruik.

Beter is het direct leren met het midden van de mond en de lippen de blaasstechniek langzaam maar zeker op te bouwen.

Lippen zijn gevoelig en hebben veel zenuweinden. Ook minuscule bloedvaatjes die allemaal samenkomen in het midden van de mond.

Het is aan te bevelen te blazen met de happe/hoorn op het midden van de mond.

Belangrijk is de eerste toon/tonen rustig en niet te hard aan te zetten.

Gevoel van toonzetting kan je zo beter ervaren.

Is je controle van je toonzetting een beetje aanwezig, dan kan geprobeerd worden tonen ook wat harder te gaan blazen.

Een goede oefening is een lage toon zacht aan te zetten en vervolgens deze harder en weer zachter blazen.

Probeer dat vol te houden zo lang je lucht dat toelaat.

Adem techniek en het "buzzen."

Diep inademen voor het beginnen te blazen zal noodzakelijk zijn.

Eerst een paar keer diep in- en uitademen en je longen wennen aan de inspanning.

Tip voor beginners:

Eerst nog even heel diep uitademen met ffff . . .

Je hebt je buik nu helemaal naar binnen getrokken. Laat je buik los en nieuwe lucht stroomt er vanzelf in. Al je spieren en jezelf ontspannen voelen voor het blazen. Lucht wordt midden in het lichaam en buik opgeslagen, omdat daar de meeste plaats is. Je buik staat nu bol naar buiten.

Je begint dan langzaam, met controle, onder druk de lucht **vanuit je buik** richting je lippen te duwen. NIET UIT JE BOVENLICHAAM EN SCHOUDERS. Je knijpt je lippen samen en perst de letter P, vanuit je buik.

6. Geluid. De frequentie van geluid geeft aan hoeveel maal per seconde de golfbeweging plaats vindt, de eenheid Hz (Herz). Geluid met een lage frequentie ervaren we als laagtonig (bijvoorbeeld de laagste pianotoon is 27,5 Hz), hoge frequenties als hoogtonig (de hoogste pianotoon is 4186 Hz).

De mens kan frequenties waarnemen tussen circa 20 en 20.000 Hz.

De Midwinterhoorn is een instrument dat natuurtonen produceert.

Dat betekent ook dat dieren in de omgeving er meestal niet op zullen reageren.

Daarom gebruikt men bij de jacht ook jachthoorns om waarschuwing(signalen) te geven. Roepen zou het wild aan het schrikken maken. Op het geluid van de hoorn reageert het wild niet. Ze kennen die tonen uit de natuur. Denk maar aan de wind langs een boom of het loeien van storm door het hout.

Oorzaak van onzuivere tonen ligt vaak bij de blazer en zijn blaastechniek en lipspanning, niet de happe of hoorn. Ga ruim voor het blaasseizoen al oefenen op de happe om zuivere tonen te vormen. Houd een potlood tussen je lippen vast als oefening.

De foute onderton

De Midwinterhoorn is een natuurhoorn met een beperkt aantal tonen.

Het komt vaak voor dat de Midwinterhoorn een laagste (**foute onder-**)toon heeft, die niet stemt met de daarop volgende hogere tonen. Dat zou de harmonieuze klanken van de andere tonen verstoren.

Als je eenmaal weet hoe je die toon kan blazen, is het gemakkelijk die te voorkomen. Als Midwinterhoornblazer kan je horen, door goed naar jezelf te luisteren, of je geblazen tonen ook onderling zuiver klinken.

Hoor je onzuiverheid, dan is vaak je lipspanning, met je blaastechniek de oorzaak.

De eerste tonen afzonderlijk

Je kunt het best je eerste tonen elk afzonderlijk leren blazen.

Dus voor elke toon zet je opnieuw aan (buikademhaling).

Daarmee komt je gevoel om de juiste lipspanning bij elke toon veel beter onder controle te krijgen.

De eerste tonen in combinatie met elkaar

Je begint (buikademhaling) altijd rustig met de lage toon.

Die zit boven de **foute onderton**. Blaas de toon rustig en maak hem sterker.

Het zal je bijna automatisch afgaan de tweede toon er op te laten volgen.

Lukt je dit, dan is het de kunst ook weer terug te gaan naar de eerste toon.

Dit moet dan gebonden klinken - legato. Dus niet steeds opnieuw aanzetten.

Door meer kracht te zetten wil de toon altijd vanzelf hoger.

De opbouw van een eigen **Oal'n roop** zal zeker de nodige tijd en oefening vragen.

Doe daar rustig mee aan en blaas eerst wat goed gaat.

TOT HIER

De toonomvang

Omdat bijna elke midwinterhoorn in vergelijking met een andere verschillend is qua lente, houtsoort, houtdikte en luchtinhoud, is er maar een kleine kans dat zij onderling stemmen. Dit natuurinstrument bezit geen stembuizen.

We moeten het dus doen met ons zelf, de happe en de midwinterhoorn.

Als dat bijna gelijk is, valt er met de lipspanning veel te regelen.

Het blazen in egovorm met twee midwinterhoorns is dan ook mogelijk.

In de omgeving van de Hanenhoek te Zelhem heeft deze echovorm reeds geklonken in de Adventsperiode 1989-1990.

De toonomvang van de midwinterhoorn ligt bij een normale oefeningconditie rond de zes tonen. Meerdere natuurtonen zijn zeker mogelijk.

Behalve de Fagot behoren alle houten blaasinstrumenten (aerofonen) tot de notering en lezing van het notenschrift in de G-sleutel. Die geeft aan op welke lijn van de gebruikelijke 5-lijnige notenbalk de G1 staat.

Het sleutelteken staat altijd vooraan de notenbalk, de vervorming van letter G.

Voor de goede orde zullen we, indien gebruik wordt gemaakt van notenschrift, deze notering volgen. Voor zover bekend gelden er geen andere regels.

Om de natuurtonen te registreren, qua hoogte en duur, worden de lijnen en noten van het notenstelsel gebruikt. Noten onder of boven de notenbalk worden met hulplijntjes genoteerd.

De notering van de melodie zoals deze in het algemeen wordt geblazen, ziet er als volgt uit: bij deze notatie is geen maatvoering of lengte der noten aangegeven.

De leer van ritme en duur der noten is een theorie op zich.

Voor het beoefenen en blazen van de Midwinterhoorn is deze kennis niet noodzakelijk. Indien gewenst is deze informatie uiteraard wel voorhanden, om het blazen iets te verlichten.

Ademtechniek

Voor het blazen eerst rechtop gaan staan en uitblazen.

Doe dit eerst een paar maal. Daarbij is het van belang jezelf even te ontspannen. Vervolgens diep inademen en de lucht zoveel mogelijk in het middengedeelte van het lichaam opslaan.

Bij het blazen moet de kracht ook vanuit dit gedeelte van het lichaam worden voortgebracht. Dus niet vanuit het borstgedeelte, maar vergelijkbaar met het maken van een persbeweging.

Na elke keer blazen is het belangrijk steeds weer diep in te ademen, omdat dit de toonvorming ten goede komt.

Houding

Voor het blazen is het van belang voor een optimale luchtstroom rechtop te blijven staan. Dus het hoofd ten opzichte van de romp recht houden.

Wanneer het hoofd opzij of naar beneden gehouden wordt, zou de luchtstroom en een goede klankvorm belemmerd kunnen worden.

De eerste tonen

Bij begin van het blazen eerst **rustig** aan de lage toon inzetten.

Vervolgens de tweede toon met wat **meer kracht** blazen en de derde toon met **nog wat meer kracht** even aanhouden. Hiermee is aan de omgeving duidelijk gemaakt dat de blazer een boodschap op zijn hoorn wil laten horen.

Is men in staat een viertal opeenvolgende tonen met redelijke zuiverheid en in een aanvaardbare variatie ten gehore te brengen, dan mag een blazer in staat worden geacht zijn of haar versie van "n'oaal'n roop" aan de omgeving ten gehore te brengen. De opbouw van "n'oaal'n roop" is voor een groot deel afhankelijk van de blazer en de buurtschap waarvan de blazer deel uit maakt.

Na de enkele tonen vooraf is het gebruikelijk tenminste drie maal een serie

tonen te blazen die samen de boodschap vormen. Belangrijk daarbij is, dat er zoveel mogelijk een goede opbouw en afbouw van de boodschap in verwerkt zit.

Midwinterhoorn

Een midwinterhoorn is een traditioneel houten blaasinstrument dat heden ten dage nog wordt gebruikt in Twente, de Veluwe, het zuidoosten van Drenthe, de Achterhoek en op sommige plaatsen in Duitsland nabij de grens met Nederland.

Een midwinterhoorn wordt gemaakt van een berken- elzen- of wilgenstam die al van nature een bepaalde kromming heeft. Na het schillen van de bast wordt de stam in twee delen gezaagd en over de gehele lengte uitgehold. Als mondstuk wordt een klein stukje speciaal gesneden vlierhout of een andere houtsoort gebruikt, waarvan de kern makkelijk verwijderd kan worden. Het mondstuk, de happe, wordt meestal schuin afgesneden, zodat er tegen de zijkant van de hoorn wordt geblazen. Ook komen er mondstukken voor die bijna recht zijn afgesneden.

Er bestaan "droge" hoorns en "natte" hoorns.

Bij droge hoorns zijn de twee hoornhelften met houtlijm weer met elkaar verbonden. Bij natte hoorns legt men op de zaagsnede een mattenbies en worden de hoornhelften met hoepels van bies tegen elkaar gebonden. Om ze luchtdicht te krijgen worden deze hoorns daarna in een waterput gehangen, zodat door het opzwellen van bies en hout alle naden zich luchtdicht sluiten. Deze hoorn moet dan ook onder water bewaard worden.

Men maakt nu gebruik van drie soorten midwinterhoorns:

- de natte hoorn (deze wordt niet veel meer gebruikt vanwege het gewicht);
- de latjeshoorn (deze wordt vaak gebruikt door de beginnende blazer, deze hoorn mag niet gebruikt worden bij wedstrijden);

Dat er boven een put werd geblazen, had te maken met het gebruiken van een natte hoorn. Deze was dan zo zwaar dat de hoorn op de rand van de put werd gelegd. De natte hoorn hing men soms in de put onder water om kieren te dichten. Aan een put blazen geeft het geluid ook extra volume. Men blaast meestal als het schemert. Het geluid draagt ver, wie het eenmaal gehoord heeft vergeet het nooit meer. Het is vooral in de schemering een stemmig geluid.

In Twente en de Achterhoek wordt alleen geblazen tussen de eerste zondag van de advent ("anbloazen") en Driekoningen (6 januari, "afbloazen").